לט: כירה פרק שלישי שבת

ממעשה שעשו אנשי טבריא ואסרו להם בטלה הטמנה מבע"י בדבר המוסיף הבל. וא"ת מה צריך למילף ממעשה דאנשי טבריא הא מתני' היא דאין טומנין בדבר המוסיף הבל כפרק במה טומנין (לקמן ד' מז: ושם) ומבע"י איירי דמשמעיהכא אפי' בדבר שאינו מוסיף הבל אסור כדאמרינן בפ"ב (לעיל דף לד.) ואור"י דמתניתין דלקמן איכא לאוקמא בכין הסמשות אבל מבעוד יום ה"א דשרי וא"ת והא קתני טומנין בגחי למר ואין מטלטלין אותן ואי אין הסמשות איך טומנין בהן והא אסור לטלטלן וי"ל דהוה מוקמינן כר' דאמר (לעיל ד' מ:) כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין הסמשות וא"ת אי כר' אמיא אי מבעוד יום שרי להטמין ביה"ש נמי שרי דכל דבר שהוא משום שבות כו' וי"ל דה"א בהטמנה החמירו וה"ר שמואל מווירדין מפרש ממעשה אנשי טבריא בטלה הטמנה דאסור אפי' לאכול דקתני ואסורין בשתיה וה"ר יונה מפרש [a] בטלה אפי' בקדירה מיירא והייט דקאמר בטלה משמע לגמרי מכל דבר: **אלא** פניו ידיו ורגליו בו'. הכל היה יכול לדקדק מסיפא דקתני בי"ט כחמין שהוחמו בי"ט אילימא רחיצת כל גופו הא הוחמו מעי"ט שרי והא לקמן אסר רחיצה בי"ט דקאמר למחר נכנס ומזיע אכל רוחץ לא ודוקא שעיפה שרי בבית החיצון אלא דרך הס"ם [b] מה שיכול לדקדק מרישא מדקדק ומיהו קשה לרשב"א דמגופה דמתניתין הוי מלי למידק בלא הך בריתא דמייתי מדקתני ואסורין בשתיה כ"ש פניו ידיו ורגליו דאסורין: **אלא** אם כן ראויין לשתיה. גרלה לר"י [c] דווקא שמתמם אותם לצורך שתיה אבל לצורך רחיצה אע"ג דראויין לשתיה אסרי ב"ש [d] דהא ליתא להו מתוך (ביצה ד' יב. ושם) ובפ"ב דביצה (ד' כא: ושם) אסרי ב"ש מדוחה להתמתם כנגדה ואע"ג דראויה היא לנפל ולאפות ועוד אומר ר"י דמהכא נמי יש לדקדק דאי שרו ב"ש לצורך רחיצה משום דראויין לשתיה א"כ לא אמיא מתני' אפי' כב"ש דקתני ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה דלא בי"ט דקאמר לא ודוקא שעיפה שרי בבית החיצון אלא דרך הס"ם [e] מה שיכול לדקדק מרישא מדקדק ומיהו קשה לרשב"א דמגופה דמתניתין הוי מלי למידק בלא הך בריתא דמייתי מדקתני ואסורין בשתיה כ"ש פניו ידיו ורגליו דאסורין: **אלא** אם כן ראויין לשתיה. [f] דווקא שמתמם אותם לצורך שתיה אבל לצורך רחיצה אע"ג דראויין לשתיה אסרי ב"ש [g] דהא ליתא להו מתוך (ביצה ד' יב. ושם) ובפ"ב דביצה (ד' כא: ושם) אסרי ב"ש מדוחה להתמתם כנגדה ואע"ג דראויה היא לנפל ולאפות ועוד אומר ר"י דמהכא נמי יש לדקדק דאי שרו ב"ש לצורך רחיצה משום דראויין לשתיה א"כ לא אמיא מתני' אפי' כב"ש דקתני ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה דלא בי"ט דקאמר לא ודוקא שעיפה שרי בבית החיצון אלא דרך הס"ם [h] מה שיכול לדקדק מרישא מדקדק ומיהו קשה לרשב"א דמגופה דמתניתין הוי מלי למידק בלא הך בריתא דמייתי מדקתני ואסורין בשתיה כ"ש פניו ידיו ורגליו דאסורין: **אלא** אם כן ראויין לשתיה. גרלה לר"י [i] דווקא שמתמם אותם לצורך שתיה אבל לצורך רחיצה אע"ג דראויין לשתיה אסרי ב"ש [j] דהא ליתא להו מתוך (ביצה ד' יב. ושם) ובפ"ב דביצה (ד' כא: ושם) אסרי ב"ש מדוחה להתמתם כנגדה ואע"ג דראויה היא לנפל ולאפות ועוד אומר ר"י דמהכא נמי יש לדקדק דאי שרו ב"ש לצורך רחיצה משום דראויין לשתיה א"כ לא אמיא מתני' אפי' כב"ש דקתני ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה דלא בי"ט דקאמר לא ודוקא שעיפה שרי בבית החיצון אלא דרך הס"ם [k] מה שיכול לדקדק מרישא מדקדק ומיהו קשה לרשב"א דמגופה דמתניתין הוי מלי למידק בלא הך בריתא דמייתי מדקתני ואסורין בשתיה כ"ש פניו ידיו ורגליו דאסורין: **אלא** אם כן ראויין לשתיה. [l] דווקא שמתמם אותם לצורך שתיה אבל לצורך רחיצה אע"ג דראויין לשתיה אסרי ב"ש [m] דהא ליתא להו מתוך (ביצה ד' יב. ושם) ובפ"ב דביצה (ד' כא: ושם) אסרי ב"ש מדוחה להתמתם כנגדה ואע"ג דראויה היא לנפל ולאפות ועוד אומר ר"י דמהכא נמי יש לדקדק דאי שרו ב"ש לצורך רחיצה משום דראויין לשתיה א"כ לא אמיא מתני' אפי' כב"ש דקתני ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה דלא בי"ט דקאמר לא ודוקא שעיפה שרי בבית החיצון אלא דרך הס"ם [n] מה שיכול לדקדק מרישא מדקדק ומיהו קשה לרשב"א דמגופה דמתניתין הוי מלי למידק בלא הך בריתא דמייתי מדקתני ואסורין בשתיה כ"ש פניו ידיו ורגליו דאסורין: **אלא** אם כן ראויין לשתיה. [o] דווקא שמתמם אותם לצורך שתיה אבל לצורך רחיצה דמיירא לא מסתברא לפליגי בהכי: דילמא

בטלה הטמנה. נראה הטמנה בדבר המוסיף הבל דהא מבע"י נתנו שם הסילון ומפני שהלונגין מתחממין בכך ואע"ג דממילא אסור: **לסילונייהו.** לסילונין שלהן שחזרו בהן: **רחוין לשתיה.** דמחים להו לשתייה ואי בעי רוחץ בהן פניו: **להשתטף.** שנותן על גופו ומשתטף: **והאי תנא.** ר' שמעון היא דמתיר להשתטף כל גופו בשבת בחמין שהוחמו מע"ש והייטו דקאמר בחמין שהוחמו בשבת אסור ואי בי"ט בחמין שהוחמו מתחמול שרי ואי בי"ט בחמין שהוחמו בי"ט ואסור בחמילה דאפי' בית הכלי לא שרו להחם בי"ט אלא לפניו ידיו ורגליו אבל לשיטוף כל גופו לא: **לא ישתטף.** בשבת: **בין בחמין.** ואפי' הוחמו בחול: **בכלי.** דהכרזאה אומר היום הוחמו ומוכחא מילתא דמולדות האור ניכר ואתי להחם בשבת כגון נותן לוגן בחמין: **אבל בקרקע.** כגון אמבטאות של מרחצאות והן ממי האור: **מוכר.** דבעלי להו מתורת חמין: **והא מעשה דאנשי טבריא הוי.** אלמא כמילתייהו קיימי: הדר

ממעשה שעשו אנשי טבריא ואסרי להו רבנן בטלה א) הטמנה בדבר המוסיף הבל ואפילו מבעוד יום אמר עולא הלכה באנשי טבריא א"ל רב נחמן כבר תברינהו אנשי טבריא לסילונייהו: מעשה שעשו אנשי טבריא: מאי רחיצה אילימא רחיצת כל גופו אלא חמין שהוחמו בשבת הוא דאסורין הא חמין שהוחמו מע"ש מותרין והתניא [b] ב) חמין שהוחמו מע"ש למחר רוחץ בהן פניו ידיו ורגליו אבל לא כל גופו אלא פניו ידיו ורגליו אימא סיפא [c] אבי"ט כחמין שהוחמו בי"ט ואסורין ברחיצה ומותרין בשתיה לימא תנן סתמא כבית שמאי דתנן [d] בית שמאי אומרים לא יחם אדם חמין לרגליו אא"כ ראויין לשתיה וב"ה [e] מתירין א"ר איקא בר חנניא להשתטף בהן כל גופו עסקינן והאי תנא הוא דתניא [f] ג) לא ישתטף אדם כל גופו בין בחמין ובין בצונן דברי ר"מ ר"ש מתיר ר' יהודה אומר בחמין אסור בצונן מותר אמר רב חסדא מחלוקת בבלי אבל בקרקע דברי הכל מותר והא מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוה ואסרי להו רבנן אלא אי איתמר [g] הכי איתמר [h] מחלוקת בקרקע אבל בכלי דברי הכל אסור אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כרבי יהודה א"ל רב יוסף [i] בפירוש שמיע לך או מכללא שמיע לך מאי כללא דאמר רב תנחום א"ר יוחנן א"ר יגאי אמר [j] (רב) כל מקום שאתה מוצא שנים חלוקין ואחד מכריע הלכה כדברי המכריע חוץ [k] מקולי מטלניות שאף על פי שרבי אליעזר מחמיר ורבי יהושע מיקל ור' עקיבא מכריע אין הלכה כדברי המכריע הדא דרבי עקיבא תלמיד הוא ועוד הא הדר

אמר רבה בר בר חנה [l] הלכה כר' יהודה. אע"ג דר' יוחנן אית ליה הלכה כתתם משנה הכא משום דר' יהודה מכריע הוא אין הלכה כתתם וקשה דבפרק קמא דפסחים (דף יג. ודף כא. ושם) פריך וניימא מר הלכה כר' מאיר דתתם לן תנא כוותיה אע"ג דסבר דרבן גמליאל מכריע הוא דפריך בתר הכי וניימא מר הלכה כרבן גמליאל דהוה ליה מכריע וי"ל דתתם הכא גריע מההוא דתתם דהכא תתם בתמני' ומחלוקת בכריתה והלכה כמכריע ומיהו אי לא הכרעה הוה הלכה כתתם מתני' אע"ג דמחלוקת בכריתה: (לעיל) **הא** חמין שהוחמו מבעוד יום מותרים **והתניא** חמין שהוחמו בו'. תימה לוקי הכא בכריתה דאסרה בכלי משום דהרואה אומר היום הוחמו ומתניתין בקרקע כמשמעה כדמפליג נתמוך בין כלי לקרקע וי"ל דדוקא בשיטוף דקל איכא לפליגי אבל בחילה דמירה לא מתחברא לפליגי בהכי: דילמא

בטלה הטמנה. [a] נראה הטמנה בדבר המוסיף הבל דהא מבע"י נתנו שם הסילון ומפני שהלונגין מתחממין בכך ואע"ג דממילא אסור: **לסילונייהו.** לסילונין שלהן שחזרו בהן: **רחוין לשתיה.** דמחים להו לשתייה ואי בעי רוחץ בהן פניו: **להשתטף.** שנותן על גופו ומשתטף: **והאי תנא.** ר' שמעון היא דמתיר להשתטף כל גופו בשבת בחמין שהוחמו מע"ש והייטו דקאמר בחמין שהוחמו בשבת אסור ואי בי"ט בחמין שהוחמו מתחמול שרי ואי בי"ט בחמין שהוחמו בי"ט ואסור בחמילה דאפי' בית הכלי לא שרו להחם בי"ט אלא לפניו ידיו ורגליו אבל לשיטוף כל גופו לא: **לא ישתטף.** בשבת: **בין בחמין.** ואפי' הוחמו בחול: **בכלי.** דהכרזאה אומר היום הוחמו ומוכחא מילתא דמולדות האור ניכר ואתי להחם בשבת כגון נותן לוגן בחמין: **אבל בקרקע.** כגון אמבטאות של מרחצאות והן ממי האור: **מוכר.** דבעלי להו מתורת חמין: **והא מעשה דאנשי טבריא הוי.** אלמא כמילתייהו קיימי: הדר

עין משפט נר מצוה

יד א ב מרי פ"ח מהלי יו"ט הלכה מו סמג לאוין עה טוש"ע או"ח סימן תקיח סעיף כ:

מז ג ד מרי פכ"ג מהלי שבת הלכה ג סמג לאוין סה טוש"ע או"ח סימן שכו סעיף ח:

הגהות הב"ח

(a) רש"י ד"ה והאי תנא וכו' שהוחמו בשבת אסור ברחיצה הא שהוחמו:

מוסף רש"י

לא יחם אדם חמין לרגליו. לרחוץ רגליו, אוכל נפש כתיר הכתוב ולא להעביר אור כשביל חלילה (ביצה כא א).

תוס' ישנים

א) הא דלא מייתי כעבר ושהה מהכא דאסור בשתי ב) ואם תאמר ולימא דמתני' קדם נראה ר"ל דמסקמא אחר נראה דנראה קדמתי' דיוסה:

ג) ומהר"מ מפרש דחמין שהוחמו מע"ש הייט שנתחלנו מעל האור מבע"י ושהוחמו בשבת הייט נמי שהוחמו מבע"י כל זמנכן אך מתחממים והולכין גם בשבת דיעות דאנשי טבריא ובהגהי פליגי ר"מ ור"י ור"ש ופינגן קרי שהיו חמין בע"ש ונלגעגו אבל בנתחלנו מבע"י אפילו ר"מ מודה דשרי להשתטף ולא לרחוץ ובאי תנא הוא ר"מ ור"י דאסרי חמין שהוחמו בשבת הייט שהולכין גם בשבת פרק שפיר ויש מעשה דאנשי טבריא בקרקע הוי ומשמע נמי דשרי בקרקע דבמה מדליקין ודף כט.

רב נסים גאון

חדא דר' עקיבא לגבי רבי אליעזר ורבי יהושע תלמיד הוא. פירוש שלו תמצאנו בנדרים בפרק הנודר מן המבושל (דף נו.) ר' עקיבא אקדשא ליה בריתיה דבר כלבא שבוע כו'. אמרה לו זיל הוי בבי רב, אזל הוה י"ב שנין קמיה רבי אליעזר ורבי יהושע, ובהרבה מקומות תמצאנו כשהוא מדבר עם אחד מהן אומר ר' תרשני לומר לפניך דבר שאחד שלימדתני. תנד דאלך [תמצא זה] בר"ה [נה] בשעה ששיגר רבן גמליאל לר' יהושע גזור אני עליך שתבוא אצלי במקלך כו'. דתניא הלך ר"ג לר' יהושע מצר. א"ל ר"ג ר' תרשני לומר לפניך דבר שאחד שלימדתני. ובסנהדרין (דף סו.) ר"ע אומר משום ר' יהושע שנים מלקטין קישואין כו'. ובתלמוד אמרו גמרה מר' אליעזר ולא סברה הדר גמרה מר' יהושע ואסברא ניהליה. ועוד הא הדר ביה רבי עקיבא לגבי ר' יהושע. מסורים זה בפרק במה מדליקין (דף כט.).

מסורת הש"ס

א) [לקמן מז.], ב) כילה כח:, ג) [לקמן קמז: ע"ש תוספתא פ"ד.], ד) [נדרים טו. וש"נ], ה) [ל"ל רבינ"], ו) [לעיל מט.], ז) [וכ"כ תוספות עירובין מז. ד"ה לחמת וכבמוכות עז. ד"ה מני ודף מט. ד"ה ש"מ וכ"ב מ. ד"ה הא ועי' תוס' לקמן מו: ד"ה כמתה ותוס' נדרים מב. ד"ה הסכי ותוספות ב"מ יג: ד"ה הא מבני ועי"ע רש"י ב"מ כב: ד"ה הא של ר"ב], ח) [אמר ר' יוחנן הלכה כר'].

גליון הש"ם

גמ' הבי איתבר בחלוקת בקרקע. עי' מ"ק דף יט ע"ב תוס' ד"ה שאסור וע"ש: תוס' ד"ה כמעשה ובר בשלה אא"ל בקדירה חייא. עי' לקמן דף מז ע"ב תוס' ד"ה כמה טומנין: ד"ה אא"ב ובר ניאה לרי דוקא שמתחמם. עי' לקמן דף עו ע"ב תוס' ד"ה הוחל ולקמן: באא"ד דהא ליתא לרי בתוך, דכרהיס ב"ש ולענין תמוך מה הפרש כין רחויס לו לתן רחויס, ולפיכי כרבי"ת שהוסיף ומתן דליתא ליה מתוך ליתא ליה ויחול ויקוד זה נמחר מפירכת הגמ' פסחים דף מז ע"ב ומה"ש התוס' שם ד"ה אהעברה לא ליתא ע"ע, ובתשיבה ונם כדרכות בתרסמי כמה נעתבי: בא"ד בראשרינן ד"ה הדר נשייריך. קיל לנאי הלרמי לרליס זו לתפסר לנרוך מילה עדיף. הא לכדיא אתא כריתה עדיפה כגילה ממילה נתחוס חכיה מיס לע"ש שה"ל אלא לקיומן אחר:

רבינו חננאל

מדאמרו להו רבנן שמע מינה דבטלה הטמנה בדבר המוסיף ואפילו מבעוד יום. אפיקנא דכותה מקום שפיתת קדירה אחת הוא, ואם דוסק בגפת או בעצים הרי הוא כתנור ואסור לסמוך בו, וכ"ש בחוכו או על גבו, וכן לשהות בו אע"פ שהוא גריף וקטום אסור, נמצא דאסור שני פנים, צונן שלא הוחמו כל עיקר, והבשיל שהתחיל להתבשל ולא הגיע למאכל בן דרוסאי, והמותר שני פנים, חמין שהוחמו ולא בשלו כל עיקר, ושבשלו כמאכל בן דרוסאי ואפילו בשלו כל צרכו מותר. ומאי דקשי ליה ויקא, מסקנא כליתנא בחרא וכרב אשי רבין דגריא ובין דבר אחר בין שריך ובין שלא שריך שרי, לא יטמינגה בחול ובאבק דרכים בשבול שתעלה דברי הכל אסור. מעשה שעשו אנשי טבריא הביאו סילון של צינן כו'. אין הלכה כאנשי טבריא דהא תברינהו לסילוניהו. אוקימנא הא דתנן אסור ברחיצה, להשתטף בהן כל גופו דר' שמעון היא דשרי בחמין שהוחמו מע"ש להשתטף, דתניא אסור להשתטף בין בחמין בין בצונן דברי רבי מאיר, ורבי שמעון מתיר. רבי יהודה אומר בחמין אסור בצונן מותר. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן הלכה כר' יהודה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com